

תמונת מצב חודשית מרץ 2016

מדד דן אנד ברדסטריט
להערכת החוסן הפיננסי במגזר העסקי

אין לשכפל דו"ח זה, במלואו או בחלקו, בכל צורה שהיא. דו"ח זה נמסר לידיך ע"י דן אנד ברדסטריט (ישראל) (דן אנד ברדסטריט), ומיועד לשימושך הבלעדי לסיוע בהחלטות עסקיות בלבד. דן אנד ברדסטריט אינה ערבה לדיוק המידע בדו"ח ואינה אחראית לכל הפסד או נזק אשר יגרם לחברה או נציגיה כתוצאה מתהליך איסוף המידע ומסירתו. מוצר זה נהנה מהגנת זכויות יוצרים וכל העתקה ו\או שימוש בלתי מורשה מהווה הפרת זכויות. דן אנד ברדסטריט (ישראל) 2015 (c)

1. הכלכלה העולמית

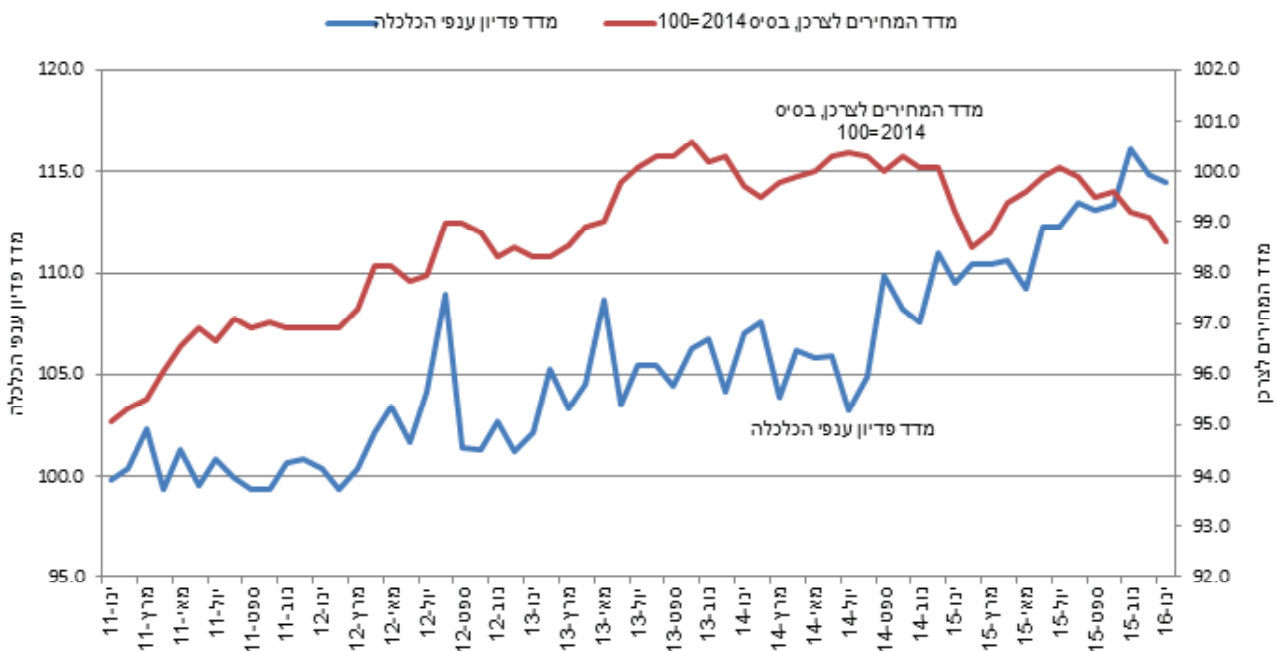
גם במהלך חודש מרץ 2016, המשכנו לגלות עד כמה מורכבת בעיית הצמיחה המתונה בעולם ועד כמה קשה לראשי הבנקים המרכזיים לסייע לפתרון הבעיה. קצב האינפלציה בארה"ב עדיין לא מציג עלייה סיסטמטית, המרמזת על צמיחה יציבה והסיכונים הגדולים בעולם מונעים העלאת ריביות, שתטה את כספי ההשקעות לעבר נכסים חסרי סיכון ותפגע עוד יותר בצמיחה המותנה גם כך. אנו ממשיכים לעקוב אחר כלכלת סין, השנייה בגודלה בעולם, שכן התממשות הסיכונים בכלכלה זו יכולה להביא לתוצאות קשות.

2. המשק הישראלי

אנחנו ממשיכים לחקור את הדיסוננס הקיים בין נתוני המאקרו, החיוביים בסה"כ, בהשוואה למדינות מפותחות אחרות (קצב צמיחה שנתי של 2.5%, תעסוקה מלאה והכנסות גבוהות ממסים), לבין הסנטימנט השלילי בקרב העסקים. בשלוש השנים האחרונות קשה יותר לעסקים לצמוח בהכנסות, קשה להם יותר לשמור על הרווחיות וקשה להם לממן את צרכי ההון חוזר.

ענפי הכלכלה המשיכו להתרחב בשנים האחרונות בקצב מתון עד לשנת 2015, ובשנת 2015 התרחבו בשיעור גבוה. הקפיצה בביקושים בשנת 2015, נבעה בעיקר כתוצאה מירידת מחירים כללית במשק.

להלן השוואה בין מדד פדיון ענפי הכלכלה (המחושב על ידי הלמ"ס), לעומת מדד המחירים לצרכן:

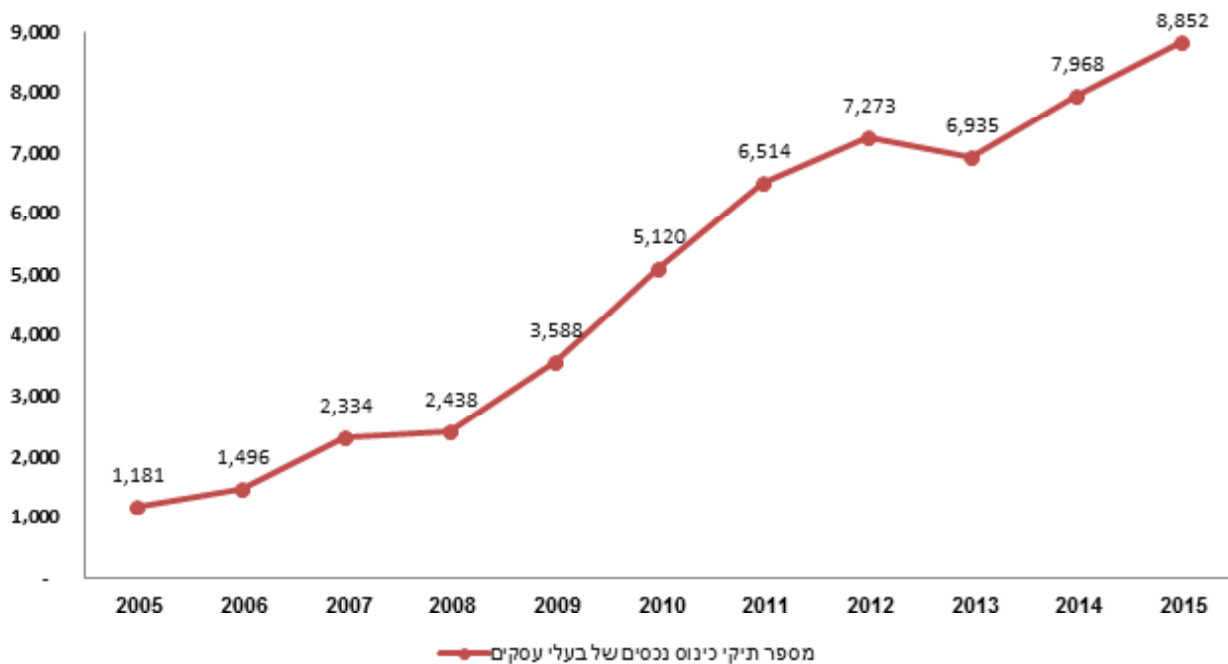
* מקור: הלמ"ס ועיבודי דן אנד ברדסטריט (ישראל) בע"מ

שחיקת המרווחים, בשלוש השנים האחרונות, היא תוצר של צמיחה איטית בשכר הריאלי ועלות כסף נמוכה. כל עוד האינפלציה שלילית, לא ניתן לקבוע כי הצמיחה שאנחנו חווים בתקופה האחרונה הינה צמיחה קבועה. הרגישות למחיר בקרב הצרכנים גברה והיא משפיעה בעיקר על עסקים המציעים מוצרי/שירותי פרימיום. דוגמה לכך היא המספר הגבוה של סגירות "מסעדות שף" בשנה האחרונה.

אותה מגמה של שחיקת מרווחים, מגבירה את היקף העסקים הנסגרים מדי שנה. כ-80% מהעסקים נסגרים כתוצאה מחוסר כדאיות כלכלית ומצליחים, בסופו של דבר, לפרוע את ההתחייבויות לנושים (לרבות הסדרי פריסת חוב). ה-20% הנותרים מתקשים בהחזר ההתחייבויות ופונים להליכי פשיטת רגל, לטובת הגנה מפני נושים. החל משנת 2009, ניתן לראות מגמת עלייה משמעותית במספר התיקים שנפתחו. חלקו נובע בתיקונים לחוק הוצל"פ שנעשו בשנים האחרונות, והסירו חסמים שעמדו בפני בעלי החוב בדרך להגשת הבקשה. בשנת 2013 נרשמה האטה מסוימת במספר תיקי כינוס נכסים של בעלי עסקים, אך בשנים 2014 ו-2015 נרשמה עלייה דרמטית במספר התיקים.

להלן התפתחות מספר תיקי כינוס נכסים של בעלי עסקים בעשר השנים האחרונות:

* מקור: דן אנד ברדסטריט (ישראל) בע"מ

3. מיוחד – חוק נתוני אשראי, התשס"ה-2015

חוק נתוני אשראי, התשס"ה-2015, עבר בחודש מרץ, בקריאה שניה ושלישית בכנסת ואושר סופית. חוק זה הוא לעת עתה, החוק המשמעותי ביותר מכלל הרפורמות שהממשלה מקדמת לצורך הגברת התחרות במערכת הפיננסית.

אחת המסקנות העיקריות והחשובות ביותר של הוועדה לשיפור המערכת לשיתוף בנתוני אשראי (ועדת דורפמן), היא ההכרה בצורך בהרחבת נתוני האשראי ובשכלול השירותים שמסופקים על בסיסו, והצעת חוק נתוני אשראי החדש אכן מספקת את התשתית לכך. לחוק נתוני אשראי יש פוטנציאל לשנות את כללי המשחק בשוק האשראי הצרכני, כפי שוועדת בכר הצליחה להפחית את עלויות המימון לחברות הגדולות ולהעלות את הנגישות שלהן למימון. חשוב שהצעת חוק נתוני אשראי החדש עברה, לא רק לשם הגברת התחרות והנגישות לאשראי צרכני, אלא גם לתיקון העיוותים בחוק נתוני אשראי הקיים כיום.

התכלית העיקרית להגברת התחרות והנגישות לאשראי צרכני היתה גם זו של החוק הקיים, אך החקיקה והתקנות הקיימות כיום אינן מאפשרות את הגשמת תכלית זו, היות ולא קיים איזון בין תכלית החוק לבין ההגנה על הפרטיות. גרוע מכך, כתוצאה מחוסר האיזון שנוצר בין תכלית החקיקה ובין הגנה על הפרטיות, המידע היחיד שנמסר כיום הוא מידע שלילי מובהק שמדיר את אותם אנשים (קבוצת האנשים הזו מהווה כ-10% מהאוכלוסייה הבוגרת בישראל) מקבלת אשראי. היות ורמת התחרות במתן אשראי צרכני הינה נמוכה ומקור המימון הכמעט בלעדי לסגמנט הזה הוא המערכת הבנקאית, מצבם של אותם 10% חמור אף יותר, כיוון שאין להם אלטרנטיבה לקבלת אשראי. על יתר האוכלוסייה (90%), אין מידע זמין כלל וכלל, כך שבקונסטלציה הקיימת אין אפשרות כניסה מצד שחקנים חדשים ו/או הגברת תחרות מצד שחקנים קיימים. נותן אשראי נזקק למידע על מנת לתמחר את סיכון האשראי של הלווה, משלב העמדת האשראי, ניהול האשראי ועד לפרעון מלא על ידי הלווה. בקונסטלציה הנוכחית, כאשר על 90% מהאוכלוסייה אין מידע ועל 10% יש מידע שלילי מהותי, לא ניתן הגשים את תכלית החוק. נוסף על כך, נדבך השירותים לנותני אשראי, על בסיס המידע, הוא לא פחות מהותי מהמידע עצמו על מנת להגשים את תכלית החוק. השירותים הניתנים כיום הם מצומצמים ביותר ולא עונים לצרכי נותני האשראי.

כך יוצא שהשחקנים הקיימים מעמידים אשראי ללווים שאינם מכירים, בריבית שמבטאת את אי הוודאות של המלווה ממצבו של הלווה. בהינתן הרחבת המידע, השירותים והגברת התחרות, על ידי הגדלת מספר נותני האשראי הצרכני, תנאי האשראי המוצעים ללווים יטיבו עם הלווים. גם במקרים שבהם לאדם כלשהו יש מידע שלילי, המידע הנוסף והשירותים הנלווים לנותן האשראי יאפשרו להעמיד לו אשראי תוך תמחור הסיכון להחזר האשראי. ועדיין הריבית שתוצע תצטרך להיות תחרותית בהשוואה לכמות שחקנים גדולה יותר של נותני אשראי.

תועלות הנובעות מהחוק החדש:

- **תחרות בשוק האשראי הצרכני, בהכרח תגביר את הנגישות של לווים חלשים לאשראי.** בשלב הראשון אנחנו נראה תחרות על הלווים החזקים, שתטיב עם תנאי האשראי שיקבלו. התשואה הנמוכה על האשראי ללווים החזקים, תגדיל את התיאבון לסיכון מצד נותני האשראי והם יגדילו את המרווח ממתן אשראי ללווים חלשים יותר, שלא בהכרח קיבלו אשראי בעבר.
- **נותני אשראי שמעוניינים לתת אשראי לאדם כלשהו כיום, מתמחרים את הריבית, בין היתר על בסיס רמת אי וודאות גבוהה באשר למצבו במועד ההחלטה אם להעמיד את האשראי, ולאורך כל תקופת האשראי.** אחת המסקנות העיקריות והחשובות ביותר של הוועדה לשיפור המערכת לשיתוף בנתוני אשראי, היא ההכרה בצורך בהרחבת נתוני האשראי ובשכלול השירותים שמסופקים על בסיסו, והצעת חוק נתוני אשראי החדש אכן מספקת את התשתית לכך. לחוק נתוני אשראי יש פוטנציאל לשנות את כללי המשחק בשוק האשראי הצרכני, כפי שוועדת בכר הצליחה להפחית את עלויות המימון לחברות הגדולות ולהעלות את הנגישות שלהן למימון.

- גם במקרים שבהם לאדם כלשהו יש מידע שלילי, המידע הנוסף והשירותים הנלווים לנותן האשראי יאפשרו להעמיד לו אשראי תוך תמחור הסיכון להחזר האשראי. ועדיין הריבית שתוצע תצטרך להיות תחרותית בהשוואה לכמות שחקנים גדולה יותר של נותני אשראי.
- השילוב בין הגדלת השחקנים בשוק האשראי הצרכני ושימת הדגש על חינוך פיננסי יסייע לאוכלוסיות החלשות לשפר את יכולת המיקוח שלהן מול המלווים ולנהל את צרכיהם הכספיים טוב יותר. החקיקה החדשה תאפשר יצירת פלטפורמה לקבלת חינוך פיננסי ואף ניתן יהיה לשכלל אותה, באמצעות הנגשת נתוני תעודת הזהות הבנקאית של אדם, בבואו למשוך על עצמו דו"ח אשראי. כך יוכל הוא לבחון את מצבו הכספי בהרחבה, תוך התייחסות לרמת המינוף שלו, לבל ייטול אשראי בהיקף גבוה מיכולת ההחזר שלו.

4. מדד דן אנד ברדסטריט להערכת החוסן הפיננסי במשק

בחודש מרץ עמד מדד דן אנד ברדסטריט להערכת החוסן הפיננסי במשק על 31.98, ללא שינוי מהותי לעומת החודש הקודם. המשק ממשיך להציג התרחבות בפעילות הכלכלית, אך רמות הרווחיות הפוחתות ממשיכות להעיב על הכדאיות הכלכלית של עסקים, והיכולת שלהם לשרוד.

dun & bradstreet

דן אנד ברדסטריט | www.dbisrael.co.il | info@dbisrael.co.il | טל. 03-7330301